

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, 's-Gravenhage; Dr K. Fernhout, Baarn; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Melma, Groningen; Dr A. Ringnalda, Ermelo; Dr J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijs, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Stukken voor de Redactie zende men aan den secretaris der Redactie:

Dr C. TAZELAAR, 2e Const. Huygenstr. 77, Amsterdam

Drukkers-Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.

Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f 0.15.

VERZOEK.

Stukken en brieven voor de Redactie gelieve men tot nadere aankondiging te adresseren aan de Uitgevers Oosterbaan & Le Cointre te Goes.

Redactie.

INHOUD: Hoofdartikel: Het rijk van de stilte, V. — Kerke-lijk Leven: Bij het scheiden van Dr J. E. Vonckenberg. Is de N. S. B. christelijk? X. — Literatuur en Kunst: Een ge-
tuigenis. — Ziellunde: Ziellunde en Schriftuurlijke ge-
gevens. — Vakwetenschap en Praktijk: Bijbel en Natuur, V.
— Uit de Historie: Het eeuwfeest der Afscheiding, I. —
Uit de Buitenlandsche Kerken: Amerikaansche Synodale
Kiekie. II. — Perschoon. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Het rijk van de stilte.

V.

C. Praktisch gedeelte.

Wanneer wij in dit slot-artikel uit al het onder-
zochte enkele wenken en aanwijzingen voor de
praktijk willen saamlezen, kunnen wij op twee-
erlei manier te werk gaan.

Wij zouden allereerst kunnen trachten, om
enkele lessen te trekken uit de geschiedenis. Wij
zouden dan moeten nagaan, hoe het verder gegaan
en afgelopen is met de ascetische en mystische
en irrationele stroomingen, die het zwijgen be-
oefend hebben, om daaruit af te leiden, hoe onze
houding tegenover de stilte moet zijn.

Gingen wij hiertoe over, dan kon het wel eens
van bijzondere nuttigheid blijken, om vooral de
historie der Quakers nader te bestudeeren. Niet
omdat al wat wij op onzen onderzoekingsstocht
leggen, in het Quakerisme zijn oorsprong
heeft genomen of daartoe terug te leiden zou zijn.
Maar wel, omdat in meer dan één van de ge-
bieden, die wij doorkruisen, ook naar de Quakers
gewezen werd; en bovendien omdat zich, voor
zoover mij bekend, geen beweging nog heeft op-
gedaan, die zoo radicaal in de beoefening der stilte
is geweest, als juist zij.

Toch volgen wij ditmaal deze methode niet. Ook
omdat zij, naar het zich laat aanzien, een vrijwel
negatief resultaat zou opleveren. Wij zouden dan
wel hooren, hoe wij niet de stilte beoefenen moe-
ten, doch niet, hoe zij wel door ons kan worden
gebruikt. Wij volgen daarom een anderen weg, en
overzien nog eens de schriftgegevens, om daaruit
een en ander naar voren te halen, dat ons voor
de praktijk nuttig kan zijn.

Het alles-overtreffende feit dat zich hierbij aan
ons opdringt, is wel dit, dat de Christus die ons
in het Woord geopenbaard wordt, heelemaal niets
heeft van wat wij van Hem, hadden de genoemde
richtingen gelijk, zouden moeten verwachten.

Hij is niet de diepe Zwijger, maar de groote
Spreker. Hij is niet de geheimzinnige Verberger,
doch de goddelijke Openbaarmaker. Hij is niet de
Mysterieusheid, die ons beveelt, ooren en oogen te
sluiten, omdat dan ons het geheim ontsluit
zal worden. Maar Hij is de Profeet, die ons ge-
biedt, onze zintuigen — en vooral het gehoor —
in volle actie te brengen, en om dan in te drinken
alles, wat Hij ons te zeggen heeft.

Sprekend, getuigend, profeteerend, heeft Hij in
onze duisternis het licht gebracht van die waar-
heid, waarvan Hij zelf den hoofdinhoud vormt, en
die Hij daarna tot daad heeft omgezet in Zijn
kruis-offerande. Doch ook als Hij deze hoogste
daad van priesterlijke zelf-overgave uitricht,
spreekt Hij nog en blijft Hij spreken. Tot op Zijn
kruis vloet nog tot zeven malen toe het woord
van Zijn lippen. Niet zoozeer om Zijns zelfs wil,
maar veel meer om onzentwil, opdat wij weten
zouden, wat Hij in het binnenste heiligdom van
Zijn Heden heeft gedaan.

Hij vindt ons niet heiliger, wanneer wij zwijgen,
dan wanneer wij spreken; wanneer wij ons naar
binnen — dan wanneer wij ons naar buiten keeren.
Hij vindt ons in onze ondefinieerbare gemoeds-
aandoeningen even verdorven als in ons belijnde
denken. Hij vindt ons altijd en overal en in alles
even zondig en schuldig; en oordeelt, dat wij aan
alle zijden van ons bestaan verzoening noodig heb-
ben. Doch deze heeft Hij dan ook zelf gebracht.
Hij heeft al onze schuld, zoowel onze spreek-
zonden als onze zwijg-zonden verzoend. Hij
richt door Zijn Geest het beeld Gods weer op
in onze zielen. En onze God is een licht. In
Hem valt niet de minste schaduw van duisternis
of onbewustheid. Zijn bewustzijn is even rijk als
Zijn zijn. Zijn gedachten komen nimmer tot stil-
stand. Eeuwig spreekt de Vader het goddelijke
wezen uit in den Zoon.

De volmaking van het beeld Gods in ons zal dan
ook hierin bestaan, niet dat wij in de stilte of in
de onbewustheid verzonken, maar dat ons leven
vlak omgekeerd tot al hooger bewustzijn en al
helderder klaarheid opklimt, en dat wij dit vol-
bewuste leven in het adequate woord uitspreken
kunnen (1 Kor. 13: 12).

Een van de eerste heerlijkheden van den chris-
ten is dan ook, dat hij door den Middelaars-
arbeid van zijn Heiland weer profeet kan en mag
zijn. Jezus de Christus heeft de in beginsel Ooster-
sche en heidensehe minachting van het woord
vernietigd. Hij heeft aan het woord weer zijn ver-
heven, door-en-door menscheijk en goddelijk ka-
rakter teruggeven. Er staat niets zoo hoog, dan om
als mensch — maar dan als een mensch Gods —
in volle, klare bewustheid te leven en aan alles,
dat wij rondom ons gevonden hebben of dat in
ons binnenste opkomt, duidelijke, omlinnde, voor
allen verstaanbare uitdrukking te geven. Niets
zoo menscheijk als te spreken. „Het woord is de
mensch zelf; de taal is de ziel der natie.“¹⁾ Want
daarin treden wij uit de verborgenheid van ons
wezen te voorschijn en geven wij ons zoowel aan
God als aan elkander op de meest menscheijke
wijze, die zich denken laat.

Bij dit werk van den Christus sluit zich de
Heilige Geest aan. Indien van Eén verwacht mocht
worden, dat Hij alle woordgebruik zou laten varen,
en aldus in onze ziel afdalen, om haar uitsluitend
van binnen uit te bearen — dan is het wel
van dezen God-in-ons. Maar de Geest handelt aldus
niet. Hij gaat altijd met het Woord. Zijn heele ar-
beid bestaat hierin, om dat Woord a.h.w. over
te planten en te laten leven en tot zijn volle ver-
wezenlijking te brengen in onze zielen. Zelfs de
wedergeboorte, die overigens buiten ons willen en
weten tot stand komt, brengt Hij „in den regel en
ordinaarlijk“ door middel van de prediking des
evangelies tot stand²⁾. Roepen en betuigen zijn de
meest typerende trekken van Zijn werk.

Het lijkt dan ook geen twijfel, dat, naar chris-
telijke opvatting onder alle aardsche beroepen die
het hoogst staan, die hij hun uitoefening hoofd-
zakelijk of uitsluitend gebruik maken van het
woord. Zonder mij aan eigen standsverheerlijking
schuldig te maken, noem ik allereerst de predi-
kanten, die het Woord van God zelf spreken en
bedienen; maar dan ook leeraren, onderwijzers,
politici, volksredenaars, scribenten, en allen die
arbeiten door te spreken of te schrijven, en die
zich aldus rechtstreeks richten op de redelijke,
zedelijke natuur van den mensch.

De Christus heeft ons voorts ook, zooals wij in
het vorige artikel zagen, de hooge beleekenis van
de stilte geopenbaard. Ook zij heeft een majesteit
die, hoewel andersoortig dan die van het woord,
deze soms toch achterna streeft.

Maar als ik dit zeg, moet ik terstond preci-
seeren. Want in het stilzijn zonder meer, in het
absoluut geen klank of geluid geven, is nog niets
menscheijks — en nog veel minder iets chris-
telijks — gelegen. Het stille, onbewogen meertje,

dat midden in het bosch onder een wolkeloozen
hemel ligt te droomen en niet anders doet dan de
overhangende boomen terugkaatsen, moge ons, ge-
jaagde, nerveuze menschen van de twintigste eeuw,
door zijn rust een wijle bekoren — koningschap,
majesteit, bezit het nochtans niet. Een beeld van
ons leven en onze roeping kan het nog minder
wezen. Want het koningschap, dat wij van Christus
terugontvangen hebben, bestaat niet in de stilte
op zichzelf, maar in de macht en de beheersching
om afwisseling te kunnen aanbrengen tus-
schen werkweek en sabbath, tusschen arbeid en
rusten, en zoo ook tusschen het woord en de
stilte, tusschen spreken en zwijgen.

Maar deze afwisseling behoort dan ook door
ieder christen in zijn leven regelmatig aangebracht.
Er moet in het dwaas-jachtende, zenuwachtige
leven van den modernen tijd gelegenheid gemaakt
worden, dat de huiselijke godsdienstoefening weer
de eereplaats inneemt in het gezin, en dat er ook
in het persoonlijk leven aan bijbellezing en schrift-
studie, aan gebed en overdenking kan worden
gedaan.³⁾ De teekenen zijn er van, dat wij in dit
opzicht, helaas, reeds achteruit gingen. Er zijn
tegenwoordig christenen, die 's morgens niet naar
hun kantoor of 's avonds niet naar hun vergade-
ring kunnen, wanneer zij niet eerst de krant in-
gezien hebben; maar die dit blijkbaar wel kunnen
wanneer zij den bijbel niet gelezen hebben. Van
David lezen wij, hoe hij in Psalm 5 tot zijn God
durft zeggen: „Heere, des morgens hoort Gij
mijn stem; des morgens bereid ik U mijn offer
en zie uit“. (vert. Noordzij). Davids eerste des
ochtends was, dat hij zijn God ontmoette. Hij
wilde niemand zien of spreken, voordat hij tot zijn
God gesproken had. Maar het is te vreezen, dat
er verscheiden twintig-eeuwsche christenen zijn,
die reeds heel wat afgedaan en afgezorgd hebben,
eer dat zij aan hun ochtendgebed en bijbellezing
toe zijn — indien zij er ten minste nog aan toe
komen. En hierin moet verandering, bekeering kom-
men. Het leven, dat niet regelmatig en rustig ge-
voed wordt, verkwaamt en sterft.

Doch met welken bijzonderen nadruk dit wordt
uitsproken — ik pleit ook hierbij voor niet meer
dan voor een uiterlijke stilte. Innerlijk moet
deze stilte vol actie en leven zijn. Ze mag niet
ondergaan in een verzonken in onszelf, in het
buiten-werking stellen van verstand en bewustzijn,
in het lijdelijk afwachten, of er niet uit ons bin-
nenste een stem of woord Gods opkomen wil.
Zij behoort veel meer een soort eeredienst te zijn,
waarin geregeld gehandeld wordt en de eene acte
de andere opvolgt. God moet dan uit het Woord
tot ons spreken, en onze ziel spreke in het gebed
tot Hem. Hij verklare zijnerzijds uit de Schrift
ons wederom Zijn hart en wij heffen dan onze
ziel tot Hem op. Altijd een bewust verkeer in en
door het woord; en het worde alleen stil, om of
onze gedachten tot Hem te schikken, of om te
overdenken, wat Hij uit Zijn getuigenis tot ons
gesproken heeft.

Deze afwisseling tusschen spreken en zwijgen
moet ook aangebracht in ons verkeer met elkan-
der. Er wordt waarlijk meer dan genoeg gekraat
onder de menschen. Een zekere onthouding in
dit opzicht zou aan de heiliging zoowel van onze
samenleving als van de wet Gods en speciaal voor
het negende gebod zeker ten goede komen. De
beknpte verklaring van den catechismus in
Zondag 43 geeft voldoende aanwijzing, wanneer
het nalaten van het woordgebruik plicht en zelfs
goddelijke roeping is.

Dit geldt voor ieder mensch zonder onderscheid;
maar inzonderheid voor onderwijzers en opvoe-
ders, voor zieleherders en allen die eenige taak
in het leiden en vormen van zielen hebben. Het
voegt niet één mensch, maar allerminst hun, om
praatziek of babbelachtig te wezen. Degenen, die

1) Dr H. Bavinek, De Welsprekendheid 18.
2) Idem, Roeping en Wedergeboorte, passim.

3) Dr W. van 't Sant, Beproeft de geesten 16—17; G. N. M.
Collins B. D., art. The Oxford Group Movement in The Evan-
gelical Quarterly V 168.